

Басанець І.В. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. *Молодіжна наука у контексті суспільно-економічного розвитку країни. Матеріали IV Міжнародній учнівсько-студентській конференції.* м. Черкаси, 15 грудня 2020 р.

1 Економічні науки.

БАНКРУТСТВО ЯК МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Басанець Ірина Василівна,

студент 1 курсу

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Сумський державний університет

Науковий керівник: к.е.н., доцент Плікус Ірина Йосипівна

доцент кафедри фінансів і підприємництва СумДУ,

Жукова Татяна Анатоліївна

старший викладач кафедри фінансів і підприємництва СумДУ

Глобальна фінансова криза показала, що навіть кращі міжнародні компанії повинні постійно стежити за своїм фінансовим становищем і аналізувати фінансову стійкість компаній, з якими вони співпрацюють, в даний час жодна компанія навіть в період зростання не може остаточно бути впевненою в своїй фінансовій стійкості.

Так, на думку З. Шершньової, «банкрутство підприємства спричиняється настанням глибокої системної кризи, яка виникає під впливом поєднання зовнішніх та внутрішніх кризоутворювальних чинників, унаслідок чого підприємство не має можливості продовжувати свою господарську діяльність через неплатоспроможність» [1]. Погоджуючись з таким твердженням, можна зробити висновок, що найбільш вразливі для банкрутства ті підприємства, керівництво яких не впроваджувало превентивні заходи, спрямовані на запобігання настання кризи на підприємстві. Некомпетентність керівництва підприємства може стати причиною доведення його до стану банкрута.

Згідно з Глобальним звітом про банкрутство, представленим компанією Dun&Bradstreet World wide Network [2], у таблиці 1 наведено статистику збанкрутілих підприємств в Україні за 2016–2019 рр.

Таблиця 1 - Підприємства-банкрути в Україні за 2016–2019 рр. [2]

Місяць	Кількість			
	2016	2017	2018	2019
Січень	161	141	63	58
Лютий	169	245	57	40
Березень	144	141	79	59
Квітень	138	107	69	71
Травень	110	90	85	87
Червень	133	101	79	60
Липень	110	131	75	69
Серпень	100	71	61	37
Вересень	113	72	60	70
Жовтень	107	79	79	103
Листопад	131	65	85	22
Грудень	148	92	57	42
Загальна кількість	1524	1312	833	703

Як видно з таблиці 1, найбільше підприємств в Україні збанкрутували у 2016 р., найменше – у 2019 р., тобто прослідковується тенденція до зниження цього показника, що свідчить про поступове покращання економічного становища України та про зосередження керівництва підприємств на антикризовому управлінні з метою збереження їх

платоспроможності. Найбільше підприємств збанкрутували у лютому 2017 р., найменше – у листопаді 2019 р. Доречно порівняти показники банкрутств підприємств (компаній, фірм) по різних країнах світу. Кількість банкрутств компаній у Німеччині з 1975 по 2019 рр. в середньому становила 16995 компаній, досягнувши рекордно високого рівня (3755) у березні 2004 р. і рекордно низького (416) – у листопаді 1979 р. Кількість банкрутств компаній у Франції в середньому становила 461.81 за 1990–2019 рр., з рекордно високим рівнем – 811 компаній у січні 1993 р. та рекордно низьким – 183 компанії у березні 2001 р. [3].

США банкрутство – це юридична процедура вирішення проблем боргу фізичних осіб та підприємств; зокрема, справа, подана відповідно до однієї з глав заголовку 11 Кодексу США про банкрутство. Кількість збанкрутілих компаній у США збільшилася до 22483 у II кв. 2019 р. з 22157 компаній у I кв. 2019 р. До процедури банкрутства в США в середньому притягувались 4459403 компаній з 1980 до 2019 рр., досягнувши рекордно високого рівня (82446) у IV кв. 1987 р. і рекордно низького (19695) – у IV кв. 2006 р. [3].

З метою дослідження світової практики використання процедури банкрутства як механізму антикризового управління можна навести приклад компаній, якими у різні роки володів 45-й президент США Дональд Трамп. До таких крайніх заходів він звертався декілька разів у 1991, 1992, 2004 та 2009 роках з приводу своїх керуючих компаній, готелів та казино. І у всіх цих випадках команда юристів змогла реорганізувати та списати борги його компаній, які налічували сотні мільйонів дол. США. До такого антикризового механізму Трамп вдався навіть тоді, коли у 2009 р. борг у одному з його бізнесів був досить незначним для його масштабу діяльності – 53.1 млн дол. США. Й це попри той факт, що рада директорів компанії одноголосно заявила, що збитки можна ліквідувати, якщо змінити бізнес-тактику і почекати 3–4 роки [3]. Ці факти можуть слугувати прикладом ефективності застосування процедури банкрутства підприємства у зарубіжній практиці менеджменту, адже Д. Трамп і донині вважається дуже заможною й успішною людиною, а його бізнес продовжує функціонувати, хоча він зараз і не може ним керувати через політичну діяльність.

Існує й інша точка зору на банкрутство. Так, Дж. Рокфеллер і Г. Форд вважали банкрутство крайнім заходом. Ця процедура, на їхній погляд, демонструвала неповагу до народу і визнання у власній недалекоглядності. Обидва цих бізнесмена дбали передусім не про себе, а про американський народ і національну економіку.

До банкрутства можна ставитися по-різному. З однієї точки зору, цей процес є крайнім заходом, коли всі інші антикризові заходи не допомогли і керівництво та власники підприємства більше нічого не можуть заподіяти, тобто криза повністю паралізувала роботу підприємства, а коштів або майна на реструктуризацію боргу не вистачає, або кредитори добровільно не погоджуються на санацію боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. З іншої точки зору, до банкрутства вдаються підприємці, які не бажають добровільно платити по своїх зобов'язаннях і хочуть, щоб процедуру реорганізації та санації боргу назначив суд.

З позиції інтересів економіки України, ліквідація неплатоспроможних підприємств як остання стадія процедури банкрутства має як позитивний, так і негативний ефект для економіки. З одного боку, в умовах щільної конкуренції на ринку залишаються найбільш стійкі та платоспроможні підприємства, а такі підприємства, які нехтують впровадженням антикризових заходів та не можуть платити по своїх боргах, зникнуть. Але, з іншого боку, не можна забувати про те, що під час ліквідації підприємства не завжди вдається задовольнити усі вимоги кредиторів, персонал залишається без роботи, безробіття зростає, а інвестиційна привабливість України знижується, якщо кількість справ про банкрутство, що закінчуються ліквідацією підприємства, зростатиме.

Література

1. Шершньова З. Є., Багацький В. М., Гетьманцева Н. Д., Пенкіна Т. Є. Антикризове управління підприємством; за заг. ред. З. Є. Шершньової. Київ: КНЕУ, 2007. 680 с.
2. Global bank ruptcy report Dun & Bradstreet World wide Network. URL: <https://www.bisnode.dk/globalassets/danmark/dokumenter/global-bankruptcyreport-2019.pdf>.
3. Trading Economics. Bank ruptcy of the companies. URL: <https://tradingeconomics.com>.